

Förordning om inrättande av Europeiska unionens rymdprogram och rymdprogrambyrå

Utbildningsdepartementet

2018-07-25

Dokumentbeteckning

KOM(2018) 447

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om inrättande av unionens rymdprogram och Europeiska unionens rymdprogrambyrå och om upphävande av förordningarna (EU) nr 912/2010, (EU) nr 1285/2013, (EU) nr 337/2014 och beslut 541/2014/EU

Sammanfattning

Den föreslagna förordningen presenterades av kommissionen den 6 juni 2018. Förordningen ersätter hittillsvarande förordningar för satellitnavigeringsprogrammen Galileo och EGNOS, jordobservationsprogrammet Copernicus, och den europeiska myndigheten för satellitnavigeringssystem samt beslutet från Europaparlamentet och Rådet som etablerade stödrumverket för rymdövervakning och spårning (SST). Kommissionens förslag utgörs av en förordning som i olika kapitel redogör för bestämmelser rörande bl.a. budget, finansiering, styrning, säkerhet, Galileo och EGNOS, Copernicus, SST och Gvsatcom (nytt initiativ för säkra statliga satellitkommunikationer), och EU:s myndighet för rymdprogrammet. Kommissionens förslag till finansieringsram för EU:s rymdverksamhet för 2021-2027 uppgår till 16 miljarder euro (2018 års priser) inklusive Galileo och EGNOS.

Regeringens vägledande mål för förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram för åren 2021-2027 är att budgeten ska minska. En del av det generella målet för nästa budgetperiod är bland annat att omprioriteringar bör ske till förmån för gemensamma åtgärder inom konkurrenskraft, miljö och klimat, samt forskning och innovation inom den minskade totala ramen. Det sker genom väsentliga minskningar av utgiftsramarna för jordbrukspolitiken och sammanhållningspolitiken. Regeringens linje är dock alltså att hela

budgeten ska minska och att besparingar även på rymdområdet kan behöva accepteras jämfört med kommissionens förslag. .

2017/18:FPM154

Inom ramen för denna vägledande linje välkomnar regeringen kommissionens förslag att införa ett enda rymdprogram med ett samlat regelverk för alla EU:s rymdsatsningar. Rätt hanterat kan förordningen bidra till att säkra delprogrammets kontinuitet och långsiktiga finansiering på ett bättre sätt än om de skulle regleras var för sig. Regeringen anser vidare att svensk målsättning för rymdprogrammet bör vara att EU:s satsningar inom rymd ska leda till att Europas konkurrenskraft stärks, och att det ger bättre kunskap och beslutsunderlag om miljö och klimat.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Förslag till förordning från Europaparlamentet och från Rådet som etablerar rymdprogrammet för unionen och den Europeiska unionens myndighet för rymdprogrammet (KOM(2018) 447) presenterades av kommissionen den 6 juni 2018. Förordningen ersätter hittillsvarande förordningar för satellitnavigeringsprogrammen Galileo och EGNOS, jordobservationsprogrammet Copernicus, och den europeiska myndigheten för satellitnavigeringssystem samt beslutet från Europaparlamentet och Rådet som etablerade stödramverket för rymdövervakning och spårning (SST).

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens förslag utgörs av en förordning som i olika kapitel redogör för bestämmelser rörande bl.a. budget, finansiering, styrning, säkerhet, Galileo och EGNOS, Copernicus, SST och Govsatcom (nytt initiativ för säkra statliga satellitkommunikationer), och EU:s myndighet för rymdprogrammet.

Förslaget utgör en del av uppföljningen av den europeiska rymdstrategin som kommissionen antog den 26 oktober 2016 och som bekräftades av Rådet den 30 maj 2017 och av Europaparlamentet den 12 september 2017. Syftet med förslaget är samla unionens alla rymdaktiviteter i ett integrerat rymdprogram och skapa ett sammanhållet ramverk för framtida investeringar som ökar synligheten och flexibiliteten för unionens rymdverksamhet och förbättrar effektiviteten.

Programmets mål är att tillhandahålla avbrottsfria data, information och tjänster av hög kvalitet, maximera de socio-ekonomiska fördelarna av rymdverksamheten, förstärka säkerheten, autonomin och handlingsfriheten för unionen och dess medlemsstater, och främja unionens internationella roll inom rymd samt förstärka dess möjligheter att möta globala utmaningar som t.ex. klimatförändringar och hållbar utveckling.

Kommissionens förslag anger vad de anser vara en tillräckligt stor rymdbudget för unionen för att genomföra de planerade åtgärderna, särskilt när det gäller att fortsätta med och förbättra Galileo, Copernicus och SST och när det gäller att inleda Govsatcom.

I förslaget fastställs regler för förvaltningen av programmet genom en rollfördelning mellan de olika aktörerna, främst medlemsstater, kommissionen och Europeiska unionens rymdprogrambyrå, och dessutom inrättas ett system för enhetlig förvaltning för alla programmets komponenter. Den tidigare europeiska myndigheten för satellitnavigeringssystem får mer att göra i fråga om säkerhetsackreditering som föreslås omfatta alla komponenter i programmet. Myndigheten föreslås därför byta namn till Europeiska unionens rymdprogrambyrå.

Slutligen menar kommissionen att programmets säkerhetsramverk genom förslaget preciseras och standardiseras, särskilt när det gäller principer som ska följas, förfaranden som ska tillämpas och åtgärder som ska vidtas, vilket är av avgörande betydelse med tanke på åtgärdernas ofta dubbla användningsområden.

I förslaget föreskrivs den 1 januari 2021 som den dag då förordningen börjar tillämpas, och förslaget läggs fram för en union bestående av 27 medlemsstater, vilket beaktar Storbritanniens anmälan om landets avsikt att utträda ur Europeiska unionen och Euratom.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Inga effekter på svenska regler är aktuella. Sverige ska bevaka att den nya säkerhetsskyddslagen och säkerhetsskyddsförordningen som träder i kraft den 1 april 2019 inte behöver ändras till följd av att kommissionen och dess myndigheter ges ett större mandat ifråga om bl.a. säkerhetsackrediteringar.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionens förslag till finansieringsram för EU:s rymdverksamhet för 2021-2027 uppgår till 16 miljarder euro (2018 års priser). Det kan jämföras med de rådande finansieringsramarna för EU:s rymdverksamhet, som uppgår till sammanlagt 11,1 miljarder euro (2018 års priser). Den föreslagna ökningen beräknas motsvara 4,5 miljarder kronor i högre svensk EU-avgift för perioden totalt.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens vägledande mål för förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram för åren 2021-2027 är att budgeten ska minska. En del av det generella målet för nästa budgetperiod är bland annat att omprioriteringar bör

ske till förmån för gemensamma åtgärder inom konkurrenskraft, miljö och klimat, samt forskning och innovation inom den minskade totala ramen. Det sker genom väsentliga minskningar av utgiftsramarna för jordbrukspolitiken och sammanhållningspolitiken. Regeringens linje är dock alltjämt att hela budgeten ska minska och att besparingar även på rymdområdet kan behöva accepteras jämfört med kommissionens förslag.

Inom ramen för denna vägledande linje välkomnar regeringen kommissionens förslag om ett enda rymdprogram med ett samlat regelverk för alla EU:s rymdsatsningar. Rätt hanterat kan förordningen bidra till att säkra delprogrammets kontinuitet och långsiktiga finansiering på ett bättre sätt än om de skulle regleras var för sig.

Regeringen anser att svensk målsättning för rymdprogrammet bör vara att EU:s satsningar inom rymd ska leda till att Europas konkurrenskraft stärks. De data och tjänster som rymdprogrammet tillhandahåller och möjliggör ska leda till största möjliga samhällsnytta, bl.a. genom att bidra till kunskap och beslutsunderlag för klimat- och miljöinsatser. Svenska aktörer ska aktivt kunna delta i och dra nytta av de aktiviteter och initiativ som genomförs inom programmet på samma villkor som övrig industri. Regeringen kommer därför att verka bl.a. för att programmet och upphandlingarna är öppna för företag med ägare från ett icke-EU land, vilket är situationen för några av de största svenska rymdföretagen, och för att säkerhetskraven därför är balanserade på ett sådant sätt att inte konkurrensen snedvrids till de svenska rymdföretagens nackdel.

Regeringen anser att programmet bör vara öppet för deltagande från EU:s säkerhetspolitiska samarbetspartners, även vad gäller SST och Galileo.

För att rymdprogrammet ska kunna genomföras anser regeringen att de nationella säkerhetsfrågorna bör prioriteras i regelverket. Regeringen ser i grunden positivt på den generella ambitionshöjning på detta område som programmet innebär. Samtidigt finns här stor anledning att bevaka att Sveriges nationella säkerhetsintressen inte inskränks. Förslaget om att ge den Europeiska unionens rymdprogrambyrå större mandat att utföra säkerhetsackrediteringar och det faktum att programmets säkerhetsramverk preciseras och standardiseras, kan medföra att medlemsstaterna blir skyldiga att följa regler och anvisningar för hur bl.a. säkerhetsprövning, säkerhetsanalyser och riskbedömningar för nationell infrastruktur ska utföras. För svenskt vidkommande regleras dessa skyldigheter i säkerhetsskyddslagstiftningen. Förslaget kan också innebära en långtgående uppgiftsskyldighet kring kritisk infrastruktur och system som har betydelse för Sveriges säkerhet. En sådan utveckling skulle innebära att kommissionen får ett större inflytande på det område som omfattas av medlemsstaternas kompetens. Sverige kommer därför behöva verka för att den föreslagna förordningens säkerhetsbestämmelser inte utmynnar i en inskränkning av det område där medlemsstaterna har exklusiv kompetens med anledning av nationell säkerhet.

Regeringen anser att för att den europeiska rymdverksamheten ska kunna möta de globala utmaningarna är det avgörande med samstämmighet mellan unionen, det europeiska rymdorganet ESA och medlemsstaterna samtidigt som skillnaderna mellan unionens och ESA:s regelverk beaktas.

Vidare anser regeringen att det är viktigt att verka för att säkerställa en kontinuerlig dataförsörjning och den fortsatta driften av Copernicus, för att vidmakthålla Europas ledande position inom jordobservationsområdet. Det är viktigt att Copernicus förblir användarstyrt och det är angeläget att datapolicyn fortsätter att vara öppen. En datapolicy med fri, full och öppen tillgång till data är en förutsättning för att främja framväxten av innovativa företag nedströms. Regeringen stöder ambitionen att investeringarna i Copernicus ska ge största möjliga samhällsnytta och bidra till en hållbar utveckling, och att det samtidigt säkerställs att medlemsstaternas säkerhet inte riskeras.

Regeringen eftersträvar i första hand budgetrestriktivitet och kostnadskontroll för satellitnavigeringsprogrammet Galileo och minimal påverkan på svensk lagstiftning och på hur Sverige organiserar det nationella säkerhetsarbetet. Givet att dessa principer respekteras ser regeringen positivt på Galileoprogrammet och dess framtida tjänster. Programmet tjänar flera politikområden, bland annat forskning och utveckling, transport och infrastruktur, säkerhet, försvar, miljö och näringslivsfrågor för att nämna några exempel. Det hittills genomförda arbetet inom Galileo har varit strategiskt viktigt. Galileo och EGNOS bör om möjligt givet budgetramen kunna vara fullt operationella system givet Galileos måldatum som framgår enligt förordning (EU) nr 1285/2013 av den 11 december 2013, det vill säga den 31 december 2020.

Regeringen anser att Sverige kan acceptera att den nuvarande europeiska myndigheten för satellitnavigeringssystem utvecklas med ansvar för genomförandet av rymdprogrammet. Förutsättningen är dock att det kan bevisas att det är kostnadseffektivt, att gränsdragningarna mot ESA är tydliga, att rätt kompetens kan knytas till myndigheten och att dess mandat inte påverkar medlemsstaternas exklusiva kompetens att skydda nationell säkerhet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Andra medlemsstaters ståndpunkter i detalj är i huvudsak inte kända. Flera medlemsstater har dock ifrågasatt programmets långtgående säkerhetsbestämmelser. Under de inledande rådsförhandlingarna förefaller det däremot finnas stöd bland medlemsstaterna för ett sammanhållet program och förordning.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

Förslaget har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 189 i fördraget om EU:s funktionssätt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Förslaget är, enligt kommissionen, förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Målen för den föreslagna förordningen kan, enligt kommissionen inte på ett adekvat sätt uppnås av enskilda medlemsstater mot bakgrund av de ansevärd finansiella resurser och avancerade teknologier inom olika områden som rymdverksamheten är beroende av. Relevant vetenskaplig och teknisk expertis är utspridd över hela unionen, de rymdsystem som unionen driver tillhandahåller tjänster för både unionen och dess medlemsstater och finansieringen av dessa system är av en storleksordning som ligger utöver förmågan hos en enskild medlemsstat. Förordningens syfte och målsättningar kan därför bara uppnås på unionsnivå.

Kommissionen menar vidare att den föreslagna förordningen anger åtgärder som inte går utöver vad som krävs för att uppnå dess målsättningar. De olika ingående komponenterna, t.ex. Copernicus, svarar mot behoven hos både företag och medborgare, har positiva effekter på unionens ekonomi och avser även att stödja unionens politiska prioriteringar på andra områden, såsom klimat, säkerhet och försvar.

Regeringen delar generellt sett kommissionens bedömning att förslaget är förenligt med principerna för subsidiaritet och proportionalitet och syftar till sammanhållen styrning, drift och finansiering av central verksamhet inom och till stöd för EU:s gemensamma rymdpolitik. Enskilda medlemsstater kan inte själva åstadkomma vad förslaget syftar till. Vissa av områdena, i synnerhet Govsatcom, kan dock i delar beröra medlemsstaternas nationella säkerhet. Regeringen avser därför att i förhandlingarna bevaka att förordningen inte innehåller moment som ligger inom medlemsstaternas kompetens.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det österrikiska ordförandeskapet avser att nå så långt som möjligt i behandlingen av förslaget till konkurrenskraftsrådets möte den 30 november.

Det är ännu oklart om det då kommer att bli fråga om en allmän inriktning, 2017/18:FPM154
partiell inriktning eller en omfattande lägesrapport.

4.2 Fackuttryck/termer